

ARKIVFAGET I DANMARK

Forskning, praksis og fremtiden?

ODA's Årsmøde 8. december 2020

OPLÆG

- 1) Hvem er jeg?
- 2) Hvad gør Danmark særligt på arkivområdet?
- 3) Arkivfaglig forskning & Praksis
- 4) Fremtiden og nye muligheder?

LIDT OM MIG

- Marianne Paasch (paasch@dps.aau.dk)
- Adjunkt på Historie, Institut for Politik og Samfund, Aalborg Universitet
- Ph.d. i arkivstudier og informationsforvaltning (Gemt eller Glemt, 2018: https://vbn.aau.dk/ws/portalfiles/portal/288480656/PHD_Marianne_Paasch_E_pdf.pdf)
- Organisator for det internationale forskningsnetværk: *Digitization and the Future of Archives* 2018-2022 (bevilling fra Danmarks Frie Forskningsfond) <https://www.politics-society.aau.dk/collaboration-networks/future-of-archives/>
- Koordinator i HisLab, AAU <https://www.politik-samfund.aau.dk/samarbejde-netvaerk/hislab>
- Underviser blandet andet på Informationsforvaltning & arkiv specialiseringen (KA Historie)

**2) HVAD GØR DANMARK SÆRLIGT PÅ
ARKIVOMRÅDET?**

KORT HISTORISK OVERBLIK

- Arkivinstitutionerne udsprang af regeringsmagten og behov for at dokumentere magt, privilegier, besiddelser, aftaler osv.
- Første centralt administrerede arkiver 1300-tallet
- Offentlige forvaltningers behov for dokumentation – splittes senere i adm. og historisk arkiv (fokus på dannelse af national identitet og fortælling)
- Arkivaren var tidligere en integreret del af forvaltningen/administrationen, men efter 1889 primært på det historiske arkiv.
- Stor fokus på historieskrivning og -forskning samt kildefortegnelser.
- 1970'erne -> begyndende splittelse med historikere udenfor arkivinstitutioner/historieforskning?

I DAG

- Stort netværk af ikke-offentlige arkivinstitutioner og -samlinger
- Stærk arkivlovgivning – et af de første lande i verden ift. arkivlovgivning 1889 – og pligtaflevering i det offentlige.
- Stærke lokale myndigheder/kommunalt selvstyre – krav om åbenhed i offentlig administration.
- Stærke fælleskommunale samarbejder og infrastrukturer – høj grad af digitalisering.
- DK førende ift. teknisk bevaring/digital arkivering i praksis.
- Udpræget praksisorienteret og –drevet.
- ... styret af udefrakommende krav og forventninger?

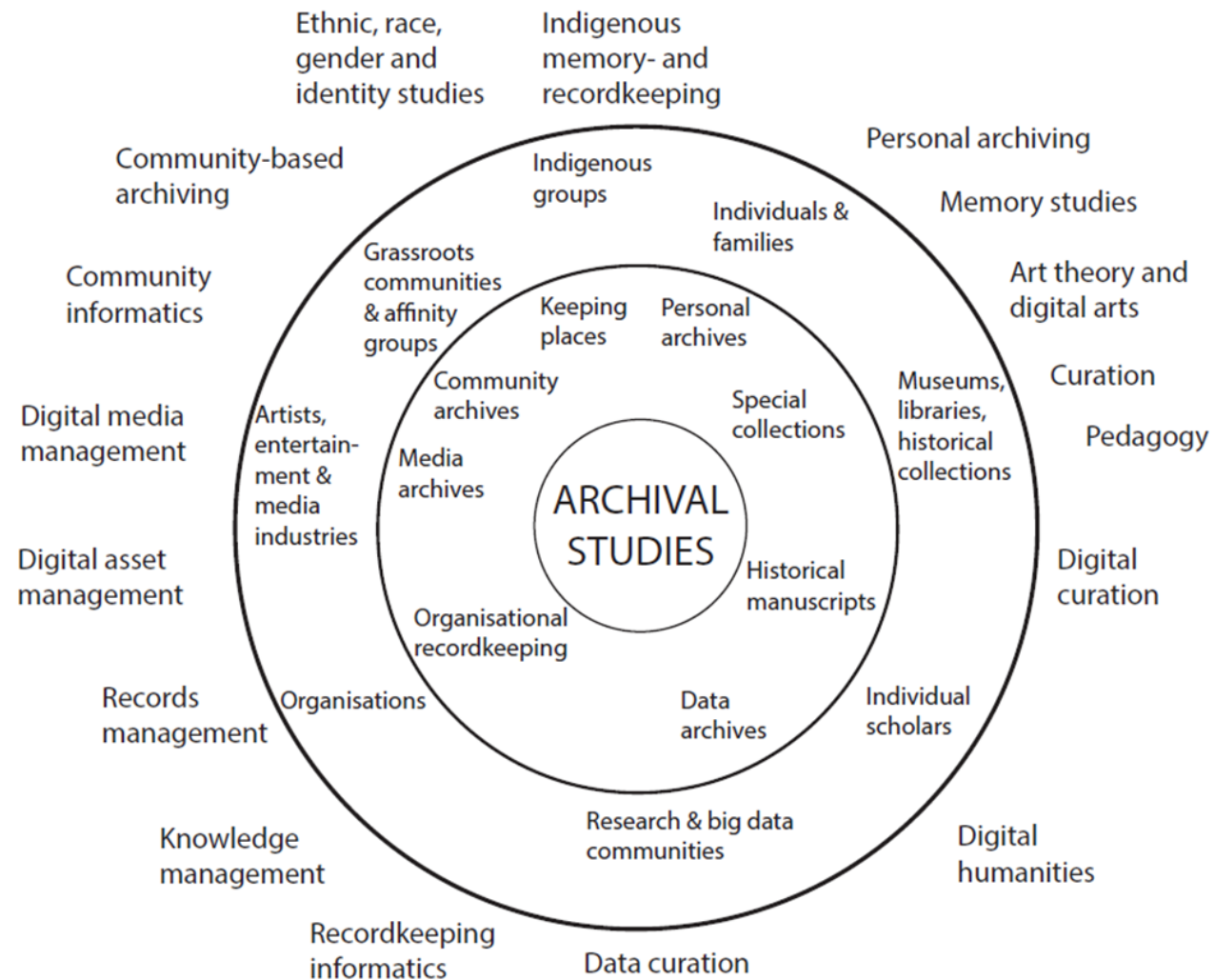
3) ARKIVFAGLIG FORSKNING

ARKIVFORSKNING INTERNATIONALT

- *Archives studies, Archival studies, Archivistics, Archival Science*
- Forholdsvist nyt (1980'erne) – selvstændigt – forskningsfelt.
- Hører typisk under humaniora eller samfundsvidenskab (stor metodefrihed).
- Fokus på "arkivet" – kulturelle, sociale, politiske, tekniske og videnskabelige aspekter af studiet af arkivers dannelse, organisering og brug.
- Var tidligere primært funderet i historie og biblioteksvidenskab – og nu i stigende grad i informationsvidenskab (*information studies/sciences*).
- Særligt USA, UK, Canada og Australien har stærke forskningsmiljøer.

- Tidligere fokus på offentlige arkiver, men i stigende grad fokus på privatarkiver, foreningsarkiver, erindringer (memory work) og pluralistiske fortolkninger af hvad arkiver er.

Figure 1.1: One Representation of Contemporary Archival Studies and Intersecting Fields and Communities

FORSKNINGSOVERBLIK

To grene i forskningstraditionen:

1. Teoretisk tilgang, hvor fysiske arkivinstitutions traditionelle kulturelle og sociale rolle i samfundet er i fokus
2. En teknologisk og forretningsorienteret gren, hvor forskning i forvaltningen af digital informationsforvaltning i forhold til organisationer og myndigheder samt teknologi er i fokus.

Forskningen har desuden helt overordnet fokus på tre hovedområder:

1. Mennesker (Arkivskaber, informationsforvaltere, brugere etc.)
2. Genstande (arkivalier, information, data, records etc.)
3. Processer (arkivdannelse, informationsforvaltning, bevaring, brug etc.)

PUBLIKATIONER

- Archival Science (INTL)
- Archives and Manuscripts (AUS)
- Archivaria (CAN)
- The American Archivist
- Journal of the Society of American Archivists
- Archives and Records (UK)
- Mfl.
- Records Management Journal (INTL)
- Information Management Journal (INTL)
- Mfl.
- *Currents of Archival Thinking (red. Harris McNeil)*
- *Research in the Archival Multiverse (red. Gilliland, McKemmish etc.)*
- *Archives and Justice: A South African Perspective (Harris)*
- *Ephemeral Material: Queering the Archive (Kumbier)*
- *The Ethical Archivist (Danielson)*
- *Archives Power (Jimerson)*
- *Archiving the Unspeakable: Silence, Memory and the Photographic Record in Cambodia (Caswell)*
- Mfl.

ARKIVFORSKNING I NORDEN

- Praksissamarbejder i hele Norden siden før 2. verdenskrig, men kun sporadiske forskningssamarbejder på tværs af hele Norden.
- Arkivfaglige forskningsmiljøer på de større universiteter (Lunds Universitet, MittUniversitetet, Stockholms Universitet, Uppsala Universitet, OsloMet, Norges Teknisk-Naturvidenskabelige Universitet (Trondheim), Tampere Universitet etc.)
- Tidligere primært tilknyttet historiefaget/-forskning, men i stigende grad også kulturstudier, digital humaniora, IT og Biblioteks- og museumsforskning.
- Mulighed for BA, KA og ph.d.-uddannelser i arkiv og informationsforvaltning i forskellige variationer
- Nyt nordisk tidsskrift på trapperne...
- Ny nordisk antologi på trapperne fra Digitization and the Future of Archives (forventet udgivelse i 2022/23).

ARKIVFORSKNING I DANMARK

Forskning

- Tidligere udelukkende fokus på historieforskning.
- Stigende forskningsaktiviteter ift. en bredere arkivfaglighed?
- Teoretisering tidligere brugt som belæg for eksisterende praksis, ikke som analytisk og kritisk tilgang til praksis.
- Begrænset publicering og erfaringsudveksling – begrænset fælles terminologi/fagsprog/forståelse

Forskningsmiljøer & -projekter

- Arkivfaglig forskning og KA-uddannelse på AAU – samt digital historie (HisLab).
- Digitization and the Future of Archives 2018-2022, AAU (22 deltagere fra 8 lande)
- Center for Digital History Aarhus, AU
- Uncertain Archives, Institut for Kunst- og Kulturvidenskab, KU
- Digital Curriculum 2020-2021 (HUM & SAMF på AU, AAU, KU, CBS, SDU)
- Forskningsprojekter på arkivinstitutioner?

4) FREMTIDEN?

NYE MULIGHEDER?

Rolle i samfundet

- Mere aktiv rolle i samfundsdebatten og øget synlighed?
- Flere opgaver – informationseksperter bredt forstået (f.eks. Ift. informationsforvaltning, åbenhed og dokumentation mv.)?
- Øget fokus på andet end bevaring (af historie og kulturarv)? (f.eks. Formidling, identitetsdannelse, metode, digitalisering osv.)

Struktur

- Forældet struktur med national centrering om RA? (decentralisering og ekspertise => diversitet og debat)
- Inspiration fra udlandet ift. arkivnetværk på lokalt plan, som modspil til en national strategi.
- Uafhængig og tværgående interesseorganisation med en bred fortolkning af "arkiver".
- Tiltag for at modvirke splittelse og siloopdeling ift. ekspertise – sikre erfaringsudveksling på tværs.

NYE MULIGHEDER?

Forskning & praksis

- Øget publicering – erfaringsudveksling og samtale med beslægtede fagfelter.
- Fælles forskningsprojekter på tværs af kultur(-arvs)institutioner, virksomheder og privatpersoner.
- Vigtigt at sikre samarbejde på tværs af praksis og forskning – øget mulighed for finansiering/hjemtagning af eksterne midler.

Videndeling og uddannelse

- Vigtigt at indsamle viden om dansk praksis til gavn for uddannelse og efteruddannelse.
- Videndeling på tværs af arkivinstitutioner – øget faglig debat og fælles sprog.
- Øget synlighed på arkivernes rolle i samfundet.

TAK FOR JERES OPMÆRKSOMHED!

Marianne Paasch

paasch@dps.aau.dk